עין משפם

נר מצוה

מוסף רש"י ושוי. לשון זול (ע"ז לד:).

() [ע"ב],

שמונה פונדיונות. שתות כשאר אונאה: בכרכים. שיש שם שולחני עד כדי שיראה לשולחני: בכפרים. שאין שם שולחני: עד ערבי שבתות. שבה להוליהה בערב שבת לקעודת שבת הו ידע הם יוכל להוליאה ויקבלוה ממנו: ואם היה. הנותן מכירה: אפינו לאחר קחשיב מדמעדה דממה. אי גרסינן בברייתא עד כמה אחי שפיר י"ב חדש כו'. בגמרחי פריך הח חמרת עד ערבי שבתוח: וחין לו עליו חלח

מרעומת. מפרש בגמראי: ונותנה.

בחילול מעשר שני. ובגמים מפרש אם

בשויה אם בסלע יפה: לפי שאינה.

מדה זו של פוסלי מטבע בשביל

חסרון מעט אלא נפש רעה: גבו׳

ורמינהי כמה תהא סלע חסירה ויהא

בה אונאה. אלמא בהני שיעורי הויא אונאה ומתני' קתני ולא יהא

אלמא בהני שיעורי לאו אונאה היא

עד דאיכא טפי: אמר רב פפא.

לעולם אימא לך בהני שיעורי הויא

אונאה ולא יהא דמתני׳ לאו אשיעורא

קאי אלא אפחות מכשיעור האי:

מלמטה למעלה קחשיב. וה"ק סלע

הפוחתת והולכת עד כמה יכול

להוליאה עד שתפחת שיעור כך וכך

ומכיון שהגיעה לשיעור הזה יהא בה

אונאה: ותנא ברא. דנקט ויש בה:

מלמעלה למטה חשיב. סלע שפחתה

כמה פחתה להיות בה אונאה מפרש

כל פחיתה גדולה שבה כגוו שבע

איסרות או שש או חמש הויא אונאה

עד ד' והיא בכלל אבל לתנא דידן אין

ארבעה בכלל לא יהא ועל כרחך

לא מיתוקמא אלא בהכי: ומאי שנא

בטלית. סתם סחורה דתנן בהו לעיל

(דף מט:) שתות למקח: ר"ש היא.

דגבי סלע אית ליה שתות: עשיק

לגביך. הלריך לכסות גופך וגביך

קנה ביוקר: ושוי לכריסך. למאכלך

לא מקנה אלא בשווין: שעשיק. לשון יוקר הוא וחבירו באיזהו נשך (לקמן

דף עד.) באתרא דאמימר עשיק

עפרא: כיון דלא סגי ליה. שאינו יולא

בהולאה: ישר על כן מוכרה בשוויה.

לקמיהס מפרש לה יתירה על כן שלא

פחתה כדי אונאה: מוכרה בשוויה.

בקלע יפה: בסלע עד שקל. קלע

הטבוע ופוחת והולך עד שקל מותר

לקיימו דאין עשוי לרמות בו בני אדם

למוכרו בסלע יפה לפי שפחת שלו

ניכר אבל משפחת משקל לא יקיימנו

לפי שבה לרמות ולמוכרו בתורת שקל

שחין פחת שלו ניכר לגבי שקל מתוך

שהוא רחב שבתחילה היה סלע אינו

נראה חסר משקל. שקל הוא מטבע

של חלי סלע ודינר מטבע קטן שנים

מהם יש בשקל: בדינר עד רובע.

ואם היה דינר נפחת עד שעמד על

רובע מותר לקיימו. קס"ד רובע דינר

קאמר ולקמיה פריך מאי שנא סלע

מתי מותר להחזיר יבכרכים עד כדי שיראה לשולחני בכפרים עד ערבי שבתות יאם היה מכירה אפי' לאחר שנים עשר חדש מקבלה הימנו ואין לו עליו אלא תרעומת יונותנה למעשר שני ואינו חושש שאינו אלא נפש רעה: גמ' ורמינהי עד כמה תהא הסלע חסירה ויהיה בה אונאה אמר רב פפא לא קשיא יחנא דידן קא חשיב יימממה למעלה תנא ברא קא חשיב ימלמעלה לממה מאי שנא בסלע דפליגי ומאי שנא בטלית דלא פליגי אמר דרבא מאן תנא מלית ר"ש היא אביי אמר מלית עד שתות מחיל איניש דאמרי אינשי עשיק לגביך ושוי לכרסיך סלע כיון דלא סגי ליה לא מחיל גופא סעד כמה תהא הסלע חסירה ויהא בה אונאה ר"מ אומר ארבעה איסרות איסר לדינר ר' יהודה אומר ד' פונדיונות פונדיון לדינר ר"ש אומר שמונה פונדיונות שני פונדיון לדינר יתר על כן מוכרה בשויה "עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה בסלע עד שקל בדינר עד רובע פחות מכן איםר אסור יו (להוציאה) ייהרי זה לא ימכרנה לא לתגר ולא לחרם ולא להרג מפני שמרמין בה את אחרים אלא יקבנה ויתלנה בצואר בנו או בצואר בתו אמר מר בסלע עד שקל בדינר עד רובע מאי שנא בסלע עד שקל ומאי שנא בדינר עד רובע אמר אביי ימאי רובע דקתני נמי רובע שקל אמר רבא דיקא נמי דקא תני רובע ולא קתני רביע ש"מ למה ליה למתלייה לדיגר בשקל מלתא אגב אורחיה קמ"ל דאיכא דינר דאתי משקל מסייע ליה לר' אמי דא"ר אמי דינר הבא משקל מותר לקיימו דינר הבא מסלע אסור לקיימו: פחות מכן איסר אסור י (להוציא'): מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר י (להוציא'): פחתה סלע יותר מכדי אונאה איסר אסור אמר ליה רבא אי הכי אפילו משהו נמי אלא אמר רבא פחתה סלע איסר לדינר אסור וסתמא כר"מ תנן התם יחסלע שנפסלה והתקינה שיהא שוקל בה משקלות ממאה עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה לסלע שני דינרים פחות מכן יקוץ יתר על כן מאי אמר רב הונא פחות מכן יקוץ יתר על כן יקוץ רבי אמי אמר פחות מכן יקוץ יתר על כן יקיים מיתיבי

שמונה פונדיונות שני פונדיונים לדינר עד

תנא דידן קחשיב מלממה למעלה. דאין אונאה עד ד' איסרין עה א מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' י סמג ולא עד בכלל דבד' איסרין יש אונאה דבגמרא אמרינן מאן לאוין קע טוש"ע ח"מ סי תנא טלית ר"ש היא דאמר ח' פונדיונין הויין אונאה: רתנא ברא למהן קע שושים חינו טיי רכו סעי' טו: עם ב ג מיי שם הלי יא ווהל' יבן ועייו במגיד דחשיב מלמעלה למטה וסבר עד נוטל יבן ועיין במגייל משנה טוש"ע שם סעיי יז: ב ד מיי' פ"ד מהל' ועד בכלל אבל אי לא גרסינו עד לא הוה לריך למימר דחשיב מלמעלה למטה אלא כמשמעו כמה יהא אונאה מעשר שני הל' יט: מעשר שני יאר יקר. בא ה ו ז מיי' פ"ז מהלי גניבה הלי ד [והלי ה] ד' איסרין ואגב דקאמר לתנא דידן סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סני רכז סעי' יח: סי' רכז סעי' יח: פב ח מיי' פ"ט מהל' כלים הל' י: מלמטה למעלה נקט לתנא ברא מלמעלה למטה: בג טי מיי פ״ז מהל׳ גניבה הל׳ ה:

לוביך. וא"ת התינח נתאנה לוקח נתאנה מוכר מאי איכא למימר והתינח כסות פירות מאי איכא למימר וי"ל דלא פלוג רבנן ועי"ל דעיקר הטעם הוי סלע כיון דלא סגי לא מחיל:

ואט״ג דרובע דביע. ואט״ג דרובע מלי למהוי נמי רובע דינר כדתנן בפ"ק דכריתות (דף ח.) בו ביום עמדו ברבעתיים והיינו רובע דינר כדפי׳ התם וכן אמרינן התם גר שנתגייר לריך שיפריש רובע לקינו מ"מ אי מיירי הכא ברובע דינר ה"ל למיתני רביע דלא נטעי :ברובע שקל

אמר אביי פחתה סלע יותר מכדי אונאה איםר אסור להוציאה.

פרש"י ביפה וא"ת פשיטא ורבא נמי שהקשה אפילו משהו נמי היה לו להקשות אפי׳ כדי אונאה נמי וי״ל דמיירי אפי׳ בדעתו להחזיר האונאה אסור כיון דהמקח טעות הוא אבל כדי אונאה מותר להוליאה ביפה ובלבד שיחזיר האונאה אם יתבענו הלה קודם שיראה לשולחני ומותר כיון שהמקח מתקיים ופחות מכדי אונאה מוכרה ביפה אפילו אם אין דעתו להחזיר אונאה משום דהוי לאלתר מחילה רבא אמר פחתה איסר לדינר אסור להוליאה ביפה אם אין דעתו להחזיר משום דהוי אונאה כר"מ ועוד יש לפרש אמר אביי כו' אסור להוליאה אפילו בשויה וסבר כמ"ד בסמוך יתר על כן יקוץ אבל פחות מאיסר שרי דלהפסד מרובה חששו ולא להפסד מועט ורצא דקאמר אפי׳ משהו נמי לית ליה האי סברא ומלי נמי סבר רבא בין כמ"ד יקוץ בין כמ"ד יקיים: ירגר על כן יקוץ. ולא ימכרנו לתגר מלי נמי קחי אפחתה יתר מכדי אונאתה וה"פ אפילו ע"מ לנוקבה לא ימכרנו לתגר ולחרם אבל לאחרים ימכור על מנת לנוקבה ולמ"ד יתר על כן יקיים לא ימכרנה לתגר לא קאי אלא אבסלע עד שקל דחמר פחתה יותר משחל

קאמר ולקמיה פריך מאי שנא סלע דלא מצי לשהויי אלא עד חציו ודינר עד רובע משחסר ועמד על פחות אפילו פרוטה אסור לקיימה ואהא קאי לא ימכרנה לתגר כו׳: מרובע לא יקיימנו דאתי לאפוקיה ברובע: פחות מכאן איסר אסור. והתקינה לקמיה מפרש: לא ימכרנה. זו שאמרו אסור לקיימה לא הסירו לו שימכרנה בדמיה לא למגר: ולא לחרם. אדם אנס: ולא להרג. רולח: שמרמין בה את אחרים. ומיראה יקבלוה מידם ביפה: רובע שקל. מטבע קטן של חלי דינר והוא הקרוי בגמרא סלע מדינה: למה ליה למסלייה לדינר בשקל. לימא בדינר עד חלי זוז: דאסי משקל. אם פיחת השקל עד חליו ונעשה דינר: מוסר לקיימו. ולהוליאו בדינר: דינר הבא

מסלע אסור לקיימו. אפי׳ להוליאו בדינר דמתוך שהוא בא ממטבע עבה ורחבה טועין בו לאמדו בשקל ואתי לקבולי בתורת שקל: מאי קאמר. הא ליכא למימר פחות מיכן דאם עמד סלע על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו דמאי איריא איסר אפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ותו לא: י**חר מכדי אונאחה.** לר"מ כדאית ליה לרבי יהודה כדאית ליה: **אסור.** להוליאה ביפה: **עמאה.** מקבלת טומאה מעתה שהרי עשאה כלי: יקוץ. יחתכנה לשנים דאתי לאפוקה בשקל: יחר על כן יקיים. דלגבי סלע מנכרא פחיחתה ולא מחליפה בסלע: